

Arbetsmiljöverket

Vår referens/dnr:
Malin Nilsson
2025-181

arbetsmiljoverket@av.se
Gustaf Bäck

Er referens/dnr:
2024/060237

2025-10-08

Remissvar

Asbest - Förslag från Arbetsmiljöverket på en ändringsföreskrift

Svenskt Näringsliv och dess medlemsorganisationer har getts möjlighet att lämna synpunkter på Arbetsmiljöverkets förslag till ändring av föreskrifterna om risker vid vissa typer av arbeten (AFS 2023:13).

Remissvaret har tagits fram tillsammans av Svenskt Näringsliv och följande medlemsorganisationer:

Byggföretagen	Industriarbetsgivarna	IKEM
Teknikföretagen	Transportföretagen	Glasbranschföreningen
Maskinentreprenörerna	Svensk Betong	Almega
Installatörsföretagen	Livsmedelsföretagen	Sveriges Bergmaterialindustri

Arbetsmiljöverkets förslag på nya föreskrifter grundar sig i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2668. För att föreskrifterna om risker vid vissa typer av arbeten (AFS 2023:13) ska stå i överensstämmelse med direktivet behöver de ändras.

En liknande ändring som den nu föreslagna återfanns i ett tidigare förslag från Arbetsmiljöverket. Detta remissvar utgår från vårt tidigare svar och redogör för våra synpunkter på hur Sverige och Arbetsmiljöverket valt att införa direktivet i svenskt regelverk.

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv avstyrker det sätt på vilket Sverige och Arbetsmiljöverket har valt att införa direktivet i svenskt regelverk.

Våra ställningstagande redogörs för nedan.

Synpunkter på 15a §

Arbetsmiljölagstiftningen är en skyddslagstiftning som har till syfte att säkerställa en trygg och säker arbetsmiljö. Direktivets krav på att rivning och sanering ska prioriteras framför andra former av hantering har ett annat syfte – att minska mängden asbest i samhället. På längre sikt kan detta bidra till en minskad förekomst av asbest och därmed färre tillfällen till exponering. Svenskt Näringsliv anser dock att krav på arbetsmetoder ska utgå från ett arbetsmiljöperspektiv för att höra hemma i arbetsmiljölagstiftningen. Att föreskriva om en specifik arbetsmetod riskerar att gå emot arbetsmiljölagens syfte. Vi ser därför hellre att kravet införs i exempelvis plan- och bygglagstiftningen.

Om Arbetsmiljöverket ändå går vidare med förslaget vill vi framföra följande.

Rivning, sanering eller annan hantering av asbest, exempelvis inkapsling, är ofta en del i ett byggprojekt där prioritering och beslut om rivning och sanering fattas tidigt i projektet av andra aktörer, framför allt byggherren, än av arbetsgivaren som har att utföra det beställda arbetet.

Att i föreskrifterna ställa krav på arbetsgivaren att prioritera kan därmed bli verkningslöst. Den enskilde arbetsgivaren råder ofta inte över beslutet och är därmed inte i en position att kunna prioritera om det ska rivas, saneras eller hanteras på annat sätt.

Vi anser att det är nödvändigt att föreskriften förtydligar, på motsvarande sätt som görs i AFS 2023:13 kapitel 5, att även andra än arbetsgivaren kan ha ansvar för prioriteringen, samt betonar vikten av samordning av arbetet med hänvisning till AFS 2023:3. Detta skulle klargöra ansvarsfördelningen och anpassa föreskrifterna till de faktiska beslutsvägarna vid byggnadsarbete. Om Arbetsmiljöverket väljer att inte inkludera detta direkt i föreskriftstexten bör det tas med i ett allmänt råd till 15a §.

Vi uppfattar att direktivet ger utrymme att ställa kravet till fler än arbetsgivaren.

Enligt det systematiska arbetsmiljöarbetet ska arbetsgivaren genomföra en riskbedömning av arbetet. Denna bedömning ska leda till att åtgärder vidtas enligt åtgärdstrappans principer där det första steget är att ersätta en farlig kemisk produkt eller arbetsmetod med en mindre farlig. I detta sammanhang kan det innebära att inkapsling är att föredra framför rivning, då rivning av asbesthaltigt material generellt medför högre risk för exponering av arbetstagare än inkapsling.

Detta ligger också i linje med de grundläggande principer som anges i AFS 2023:3 kapitel 8, där det framgår att risker i första hand ska undvikas, i andra hand minimeras vid källan och alltid hanteras utifrån en hierarki som sätter arbetstagares säkerhet främst.

Att i föreskrift införa ett metodkrav som inte beaktar dessa principer och omöjliggör den mest verksamma åtgärden för att minska exponeringen – att välja en mindre riskfylld metod - går emot både regelverk och vedertagen praxis för arbetsmiljöarbetet och motverka arbetsmiljöregelverkets syfte.

Sedan förra remissomgången har Arbetsmiljöverket lagt till ett nytt krav:

Prioriteringen av åtgärder enligt första stycket ska genomföras innan riskbedömningen enligt 16 § görs.

Enligt vår tolkning av direktivet, särskilt dess engelska version (se nedan), ska riskbedömning användas för att bestämma arbetstagares exponering och för att prioritera rivning och sanering framför annan hantering.

In the case of any activity likely to involve a risk of exposure to dust arising from asbestos or materials containing asbestos, that risk shall be assessed in such a way as

- *to determine the nature and degree of the workers' exposure to dust arising from asbestos or materials containing asbestos and*
- *to prioritise removal of asbestos or materials containing asbestos over other forms of asbestos handling.*

Det vill säga, arbetsmiljö, som till exempel exponering men även andra arbetsmiljörisker, måste vara en aspekt att överväga i val och prioritering av arbetsmetod liksom kostnad, tid, proportionalitet, teknisk genomförbarhet mm. Sedan är det självklart att efter metod valts, och i valet ska rivning och sanering prioriteras, ska detta arbetssätt undersökas och riskbedömas innan arbetet påbörjas. Detta framgår av 16 §.

Om Arbetsmiljöverket ändå väljer att behålla skrivningen, anser vi att den bör omformuleras som ett allmänt råd i stället för ett bindande krav, till exempel enligt följande:

Prioriteringen av rivning eller sanering ska följas av riskbedömningen enligt 16 §.

Det är inte åtgärder som prioriteras, som förslaget säger, utan arbetssätt – rivning och/eller sanering.

I konsekvensutredningen skriver Arbetsmiljöverket dels att man väntar på EU-kommissionens vägledning om hur kravet ska tillämpas dels att man avvaktar de riktlinjer om prioritering som nämns i ändringsdirektivet. Även vi har frågor om tillämpningen av kravet och hur prioriteringen ska göras. Det är av stor vikt att Arbetsmiljöverket förtydligar detta i en svensk vägledning. Utan en sådan vägledning och tolkningsstöd är det svårt för arbetsgivare att förstå vad som krävs likaså är det svårt för Svenskt Näringsliv och våra medlemsorganisationer att bidra till att sprida information och rådge våra medlemsföretag. Utan vägledning ser vi dessutom en stor risk för varierande kravställning vid inspektioner.

SVENSKT NÄRINGS LIV

Carina Lindfelt
Avdelningschef